

Kunstroute

4

Richting Lansing

Zoetermeer is een jonge stad met een oude dorpskern. In 1962 werd het oude 'boterdorp' in snel tempo uitgebreid met nieuwe wijken. Vanaf het begin van deze groei was er aandacht voor beeldende kunst in de stad. De gemeente Zoetermeer geeft al heel lang opdrachten aan professionele kunstenaars om bij bouwprojecten een kunstwerk te maken. Veel kunstwerken zijn dus speciaal ontworpen voor een plek én speciaal voor de mensen die de plek gebruiken.

Op dit moment staan er meer dan 180 unieke kunstwerken in de stad. Je kunt ze ontdekken met de verschillende kunstroutes. Elke route loopt door een ander stukje Zoetermeer. Voor wie met kinderen op pad gaat, staat er per kunstwerk een vraag die helpt om een gesprek over kunst op gang te brengen.

Meer informatie over kunstwerken in de stad vind je op www.zoetermeer.nl/kunst.

Fietsroute
10,3 km

Deze kunstroute gaat langs negen kunstwerken vanaf de Schinkelweg door het zuidoosten van Zoetermeer naar de watertoren. De route sluit aan op kunstroute 3, De Dorpsstraat door (wandelroute) en wordt gevolgd door kunstroute 5, Langs de kunst in Rokkeveen (fietsroute).

Start: Overgang Dorpsstraat – Schinkelweg

Einde: Watertoren, Derde Stationsstraat

Kunstroute 4 is geschikt om te fietsen. Sommige kunstwerken staan op binnenplaatsen of in plantsoenen. Om die van dichtbij te kunnen bekijken, moet je er naartoe lopen.

➤ Start aan het einde van de Dorpsstraat bij de **Schinkelweg**. Ga rechtdoor tot aan de **Schoolstraat** en sla daar linksaf. Na de brug staat rechts in het plantsoen een strakke zuil met glooiende vormen eromheen.

1 Hans van Bentem ■ Culture Conjunction (1992)

De maker van dit beeld, Hans van Bentem, groeide op in Zoetermeer. In dit beeld speelt hij een spel met oud en nieuw, met heden en verleden. Je ziet een zuil die naar boven smaller toeloopt. Tussen de stenen lopen strakke lijnen.

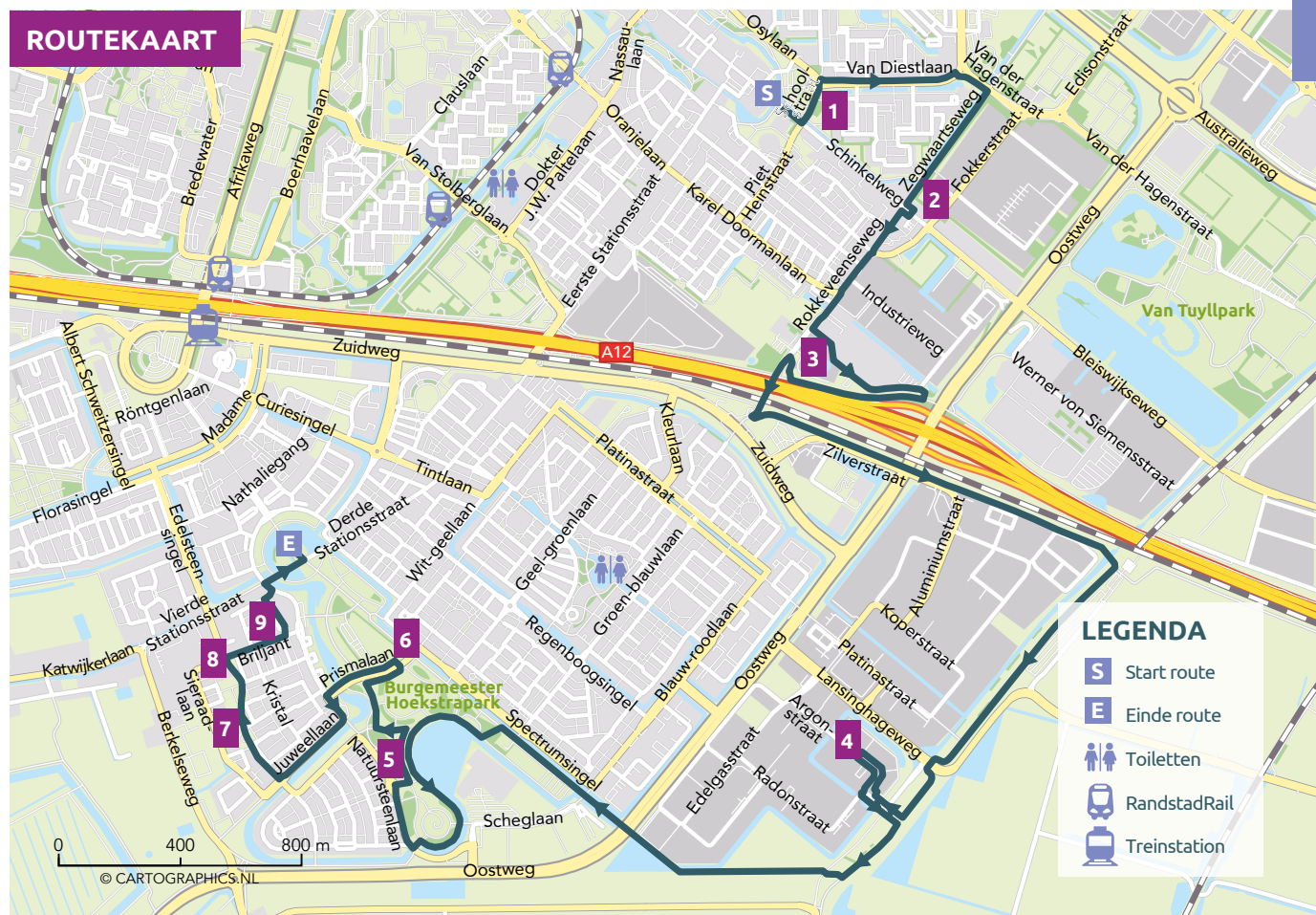
Om de voet van de zuil ligt een beeldengroep. De beelden hebben, in tegenstelling tot de zuil, een ruw oppervlak. Je zou kunnen denken dat ze langzaam aan het vergaan zijn. De beelden lijken gemaakt van koraal, waarin mosselen en plantjes kunnen wonen. Om dat effect te bereiken, prikte de kunstenaar expres gaatjes in de klei. Beide delen van het beeld lijken uit een andere wereld te komen. Vandaar de naam 'Culture Conjunction', wat je kan vertalen als 'verbinding van culturen'.

? Kun jij een beeld maken van twee of meer dingen die jij elke dag tegenkomt maar die uit verschillende culturen komen?

➤ Fiets verder naar de rotonde, sla bij de eerste afslag rechtsaf naar de **Van Diestlaan**. Bij de volgende rotonde weer eerste afslag rechts (**Van der Hagenstraat**). Over het water direct rechtsaf de fietsstraat van de **Zegwaartseweg** op. Bij de eerste kruising links de **Bleiswijkseweg** op. Na circa 25 meter rechts afstappen en naar het binnenhof lopen (Bleiswijkseweg 1-13). Houd rekening met de bewoners. In het midden van de binnentuin staat een bronzen beeld.

2 Martin van Steenberghe ■ Vader en kind (2004)

Op een sokkel zie je twee figuren: een volwassene en een kind. De volwassene knielt naast het kind en neemt een beschermende houding aan. Hij wijst met zijn arm een bepaalde richting op en het kind volgt die richting met zijn blik. De figuren zijn

allebei gestileerd: je ziet alleen de hoofdvorm en geen details. De gezichten zijn bijvoorbeeld niet herkenbaar. Het beeld is van brons en heeft een heel donker oppervlak. De figuren rusten op een vierkante grondplaat, die precies op het vierkant vlak van de sokkel past.

? Kun jij bedenken wat deze vader en kind samen aan het doen zijn?

➤ Pak je fiets en rijd terug naar de kruising, ga daar nu linksaf de **Rokkeveenseweg** op. Blijf de Rokkeveenseweg 'rechtdoor' volgen. Vlak vóór het nieuwe gemeaal aan de linkerkant, ga je linksaf. Rijd door tot de ingang van de vroegere gevangenis. Rechts staat een enorm tweedelig beeld.

3 Herbert Nouwens ■ Gesloten huis (1995)

De titel van dit kunstwerk is Gesloten huis. Er is duidelijk een relatie tussen het kunstwerk en de vroegere gevangenis (nu AZC) erachter. Nouwens maakte dit beeld in opdracht van de Rijksgebouwendienst, in de tijd dat ook de gevangenis werd gebouwd. Het materiaal waaruit hij het enorme beeld maakte, is hergebruikt staal. Het is afkomstig van een schip dat na een aanvaring beschadigd was. Zo slaat de kunstenaar een brug naar het gebouw erachter: 'gevangen zitten' heeft voor hem iets van 'averij oplossen'.

Door gesloten vormen te gebruiken, legt de kunstenaar een link naar de gesloten wereld van een gevangeniscel.

? **Op het liggende deel zie je cijfers staan. Waar zouden die voor hebben gediend?**

➤ Vervolg je tocht over de **Rokkeveenseweg** tot aan de bocht. Neem het fietspad rechtsaf, bij de splitsing weer rechts. Fiets over het **Bleiswijksepad** langs de A12 terug langs de twee **ronde slibtorens** op het terrein van de rioolzuivering. Daarna het eerste paadje rechtsaf (vlak vóór de lagergelegen fietstunnel), volg het fietspad met een scherpe bocht de tunnel in onder de A12 en het spoor door. Daarna eerste afslag links en volg het **Spoorpad** langs de A12. Helemaal doorrijden tot **station Lansingerland**. Daar over het water direct rechts het **Lansingpad** op. Doorfietsen tot derde windmolen op industrieterrein. Ter hoogte daarvan rechtsaf, **Lansinghageweg** oversteken en daarna rechts de Argonstraat in. In de volgende bocht hangt op de muur van de gemeentelijke Afvalinzameling een opvallend object. Wees voorzichtig, vanwege het (vracht)verkeer!

4 **Peer Veneman ■ zonder titel (2001)**

Een bronzen kunstwerk hangt over een vrijstaande muur bij het gebouw van de Gemeentereiniging, zoals het toen nog heette. Het heeft twee verschillende kanten, die je niet tegelijkertijd kunt zien. Bij nieuwbouw van het pand kreeg Veneman opdracht om speciaal voor die omgeving en voor de medewerkers een kunstwerk te ontwerpen. De medewerkers wilden graag een kunstwerk dat juist helemaal niets met afvalverwerking te maken heeft. Het kunstwerk dat er zo kwam, lijkt op een sieraad. De verschillende onderdelen zijn als het ware aan elkaar geregen. Ondanks het zware materiaal waarvan het beeld is gemaakt, lijkt het soepel over de muur gedrapeerd.

? **Waar doet dit kunstwerk jou aan denken? Noem een paar verschillende dingen.**

➤ Rijd terug naar het **Lansingpad**. Vervolg je tocht over dit pad tot net voorbij het industrieterrein. Ga daar rechtsaf het **Brede Akkerpad** op. Rijd door via het tunneltje onder de Oostweg en passeer vervolgens de wijktuin Rokkeveen en de egelopvang Zoetermeer. Daarna eerste fietspad links het **Burgemeester Hoekstrapark** in. Op het **Berkelsepad** voor het water rechtsaf. Aan de overzijde van het water rechts van het fietspad staat een piramide in het gras. Als je afstapt en hier het grasveld in loopt, zie je ook een hoge zuil iets verderop.

5 **Jan Samsom ■ Piramide en Obelisk (1987)**

De twee objecten horen bij elkaar: de zware piramide en de hoge, schuingeplaatste obelisk (stenen zuil).

Jan Samsom wilde dat het lijkt alsof ze eigenlijk bij een mysterieus groter bouwsel horen, waarvan door de tijd heen delen zijn verdwenen. Je kan er nu alleen nog maar naar raden wat voor bouwsel dat geweest kan zijn. De objecten zijn gemaakt van donker granito. De buitenkant is ruw, binnenin zijn de spleten glad gepolijst. Beide delen hebben een messing plaat als dakje. Ze staan precies op de as tussen de watertoren en de Rozenberg.

? **Aan welke wereldberoemde bouwsels doet het kleinste beeld je denken?**

➤ In de verte zie je hier aan de ene kant de **watertoren**. Kijk naar andere kant, dan ligt daar aan het eind van de zichtlijn de **Rozenberg**, de hoogste heuvel in het park. Je kunt erheen lopen om van het uitzicht te genieten. Fiets daarna over het **Berkelsepad** om de Rozenberg heen. Helemaal aan het eind linksaf naar de **Natuursteenlaan**. De weg blijven volgen tot het fietspad rechtsaf het **Burgemeester Hoekstrapark** weer in. Voor het water linksaf, daarna eerste fietspad links, daarna het fietspad rechts. Rijd door tot de **Prismalaan**. Daar rechtsaf richting de sporthal. In het gras voor de hal staat een houten bouwwerk.

6 **Ronald in 't Hout ■ Schatkist (1992)**

Dit is een beeld waarbij je lastig kan uitmaken of het nou abstract of figuratief is. Eigenlijk zie je alleen een meetkundig figuur (het bruine gedeelte) als onderbouw, met een ander meetkundig figuur (het goudgele deel) erbovenop. Als je het zo bekijkt, gaat het beeld vooral over vorm, kleur en compositie. Maar door het beeld een titel te geven – Schatkist –, brengt de kunstenaar jou als kijker op ideeën. Je gaat daardoor anders kijken naar wat je ziet. Door het slimme kleurgebruik (hout voor de 'kist' en goudgeel voor de 'schat') zie je er ook echt schatkist in.

? **Kun jij een tekening maken van een schatkist die iedereen ook zonder titel direct als schatkist herkent?**

➤ Keer om en volg het fietspad over de brug, bij de T-splitsing linksaf op de **Juweellaan**. Met de haakse bocht mee naar rechts. Tegenover de brug rechtsaf het **Straspad** op fietsen. Na de scholen aan de linkerkant afstappen. Links in het groen heeft een kunstenaar een wonderlijke plek gecreëerd.

7 **Nico van den Boezem ■ Edelsteenkalender (1995)**

Een bijzondere verblijfsplek: dat was een van de wensen van buurtbewoners voor dit nieuwe buurtpark in 1995. Het werd een vlindertuin met Edelsteenkalender. Kunstenaar Nico van den Boezem kreeg de uitnodiging daarvoor een ontwerp te maken. Voor elk sterrenbeeld plaatste hij een zuil. Samen vormen ze een slakkenhuis. Om elke zuil bevestigde hij een messing band met de naam en data van een sterrenbeeld plus de naam van de bijbehorende edelsteen. Boven op de zuil plaatste hij de edelsteen zelf. Welke steen de energie en eigenschappen van welk sterrenbeeld het beste versterkt, daarvoor raadpleegde hij een edelsteentherapeut. Zo is er bij de Kreeft parelmoerachtige Maansteen te zien en bij de Boogschutter paarse amethyst. Van den Boezem heeft vele inrichtingsontwerpen op zijn naam staan.

De heldere, strakke vorm en het robuuste materiaal van de zuilen zijn kenmerkend voor hem. *De gemeente is van plan dit kunstwerk te laten restaureren.*

? **Welk sterrenbeeld ben je zelf? Zoek eens op welke eigenschappen daarbij horen. Klopt dat een beetje? Vinden de anderen dat ook?**

➤ Vervolg het fietspad. Stap af bij de Clausschool links om naar de opvallende raampartij te kijken. Houd er rekening mee dat er hier op weekdagen wordt lesgegeven.

8 Piet Dirkx ■ Open boek (2013)

Voor de nieuwbouw van deze school maakte Piet Dirkx acht kleurrijke schilderijen. In zijn opdracht stond dat in het ontwerp de begrippen 'kennis, groei en ontwikkeling' terug moesten komen. Bij het maken van de eerste schetsen dacht Piet Dirkx aan pop-up boeken. Dirkx plaatste zijn schilderijen boven achter de ramen, vanuit het idee dat ze daar de ruimte hebben om als een pop-upboek open te gaan. De vrolijke en speelse schilderijen zijn binnen opgehangen, maar van buitenaf het beste te zien. Het valt op dat elk schilderij een andere contour (= buitenvorm) heeft. Dat is bewust gedaan om het strakke uiterlijk van het schoolgebouw te doorbreken.

Zin om iets leuks te doen?

Dit is de plek.

De afbeeldingen zijn door Piet Dirkx zo gemaakt dat je er geen voorstelling in kan herkennen.

? **Kijk eens naar de manier waarop deze schilder telkens een rechthoek maakt en wat hij daarmee doet.**

➤ Ga rechts de **Briljant** op. Voor het einde van de Briljant ga je linksaf naar de **Camee**. Daar is de weg gesplitst, waardoor er een middenberm is ontstaan. In het midden daarvan staat een figuur.

9 Gerard van Steenberghe ■ Straatveger (2000)

Deze straatveger heeft het prima naar zijn zin op dit pleintje. Zijn bronzen gezicht glimlacht breed naar je. Bijzonder is dat zijn hoofd op ooghoogte van de gemiddelde kijker zit. Toch is het beeld zelf niet levensgroot. Dit heeft te maken met de slimme manier van plaatsen. Het beeld heeft een vierkante plaat als sokkel, die met de mannenfiguur is meegegoten. Onder de bronzen sokkel ligt een sierlijke stapel tegels van gelijke grootte, in een waaivorm. Daardoor is de sokkel extra hoog en lijkt de straatveger groter dan hij werkelijk is.

? **Uit welk materiaal is de hoge sokkel voor de straatveger samengesteld? Vind je dat passen bij dit beroep? Waarom wel/niet?**

➤ Rijd door op de **Camee**, rechtsaf bij de **Beryl**. Daarna links bij T-splitsing de **Juwellaan** op. Bij de eerstvolgende kruising ga je rechts, dat is de **Derde Stationsstraat**. Je komt bij een schiereilandje waarop de watertoren De tien gemeenten staat. Parkeer de fiets en loop om de watertoren heen om deze goed te kunnen bekijken. Hier eindigt de route. Als je terug wil fietsen naar het beginpunt van de route, ga je op de Derde Stationsstraat verder rechtdoor, de gehele Derde, Tweede en Eerste Stationsstraat af tot aan de Dorpsstraat. In de Dorpsstraat ga je rechtsaf om weer bij de overgang Dorpsstraat-Schinkelweg uit te komen.

Antwoorden

1. Je kunt denken aan voorwerpen uit verschillende landen (een wasangpop met klompen), of verschillende en straatcultuur op een antiek kastje van je oma. Ze kunnen bijvoorbeeld een speer hebben geworpen of een ballon hebben opgelaten. Maar het kan ook zijn dat ze vogels aan het kijken zijn. Of vliegtuigen. De bewoners van het dorp denken dat de vader naar het oude dorp wijst, om duidelijk te maken dat deze nieuwe huizen daar echt bij horen.
2. Een schip moet je natuurlijk niet te zwaar beladen. Met deze 'meetlat' kon de kapitein van dit zeeschip zien hoeveel hij mee kon nemen. Zo'n meetlat heeft bij zeeschepen een uitwateringskenmerk. Het kan een broche of een sierspeld zijn, maar het doet misschien ook denken aan een zwaar bot of twee gewichten met een leren riem eraan. Had jij nog een ander idee?
3. Aan de piramides in Egypte. Een duidelijke kist of doos met een dik slot erop kan als genoeg zijn om er een schatkist te herkennen. Versieren mag, dan wordt het een luxe juwelen schatkist. Kunstwerken/vormen die voor iedereen gemakkelijk herkenbaar zijn, noemen we figuratief. Het tegenovergestelde heet abstract.
4. Neem je vandaag en kijk op de zuilen bij welk sterrenbeeld dit hoort. Op internet kun je (thuis) de eigenschappen opzoeken. Ga lekker zitten en bespreek met elkaar of je vindt dat die eigenschappen kloppen.
5. Soms zie je in de schilderijen een rechthoek recht van voren. Soms plaatst de kunstenaar ze schuin met twee zijdes tegen elkaar aan, zodat er een ruit of een 'strikje' ontstaat. Kun je nog meer verschillen ontdekken?
6. Uit 4 gedraaide stapels van 10 gewone stoep- tegels op elkaar. Die tegels passen wel bij een straatveger. Hij veegt de stoep schoon, zoals je kunt zien.